

Öppningsanförande i sammandrag, NSP höstmöte 17.11.2020 i Vanda//Thomas Antas

Bästa nyländska producenter. Ni är hjärtligt välkomna på SLC Nylands höstmöte, oberoende av om ni deltar här på plats eller hemma via en skärm. De flesta av er deltar på distans, vilket säkert är klokt under rådande omständigheter.

Detta år har varit ett mycket speciellt år. Sommarens väder innebar både torka och väta, men det är knappast vädret vi minns när vi om några år blickar tillbaka på året 2020. Nästan hela året har präglats av coronapandemin.

Vi som bor i utkanterna av Nyland fick strax innan vårbruket uppleva poliskontroller vid landskapets gränser. Aldrig förr har man i vårt land begränsat den fria rörligheten på det sätt som gjordes under våren 2020.

För många av oss har coronapandemin tyvärr inneburit betydligt större problem än förändrade vardagsrutiner och uteblivna fester. Bland annat de producenter som levererar direkt till HoReCa-sektorn har fått uppleva mera eller mindre totala leveransstopp. Vi har inga färdiga skyddsnät för sådana situationer och samhällets möjligheter att skjuta till med snabb hjälp är mycket begränsade. Många har tvingats att hitta på helt nya sätt att bedriva affärsverksamhet. Vi har alla varit tvungna att lära oss leva med en helt ny typ av osäkerhet.

Coronan har tvingat enskilda stater och bland annat EU att i rask takt ta fram olika återhämtningspaket. Europeiska Unionen har lanserat ett massivt paket på 750 miljarder euro. Beloppet är så stort att det är omöjligt att begripa. Det blir kanske lite mera handgripligt om man säger att det motsvarar en 750 kilometer hög stapel av 100-eurosedlar.

Av nämnda belopp ska cirka 8 miljarder euro under de två kommande åren delas ut via landsbygdsutvecklingsmekanismer. Pengarna kommer att fördelas på nationella grunder, men de ska stöda EU:s biodiversitetsstrategi och den så kallade Farm to fork-strategin. Pengarna får inte heller användas för att stöda normal affärsverksamhet, utan de ska uttryckligen användas för att underlätta och försnabba en återhämtning av livsmedelssektorn.

Det finns naturligtvis inte ännu några färdiga fördelningsregler varken hos oss eller något annat land. Återhämtningspaketet ska också anpassas till den kommande CAP-reformen. Det finns en europeisk överenskommelse om riktlinjerna för den nya programperiodens stödsystem, men detaljerna är fortfarande öppna.

Det vi nu vet är att medlemsländerna kommer att få friare händer att besluta om innehållet i stödhelheten. Klimatperspektivet kommer att ha en framträdande roll i den nya programperiodens stöd. Det betyder i klartext att 40 procent av CAP-finansieringen ska vara klimatrelaterad och att 30 % av anslagen i de programbaserade stöden ska vara miljö- och klimatrelaterade.

=====

Utöver coronan har verksamhetsåret igen präglats av planläggnings- och markägarfrågor. Utan att i det här sammanhanget gå närmare in på landskapsplanens innehåll, vill jag nämna att vårt förbund tillsammans med vår systerorganisation MTK Uusimaa och de nyländska skogsvårdsföreningarna har lämnat ett besvär till förvaltningsdomstolen med anledning av den så kallade Nylandsplanen som godkändes av landskapsfullmäktige i augusti.

Besväret riktar sig främst mot landskapsplanens skyddsbe-teckningar på områden som inte är skyddade enligt lag. Om och när dessa be-teckningar innebär en faktisk inskränkning av markägarens rätt och möjlighet att utnyttja sin egendom, borde markägarna i beredningsskedet ha kontaktats personligen. Om det vid en noggrannare inventering visar sig att en del eller till och med hela området som har försetts med skyddsbe-teckning inte är skyddsvärt, så försvinner inte planbe-teckningen. Den blir alltså kvar också i det fall, att alla parter är överens om att den är obefogad. Situationen är minst sagt absurd. Utöver bristfälligheter i beredningen har vi också påpekat markägarnas språkliga rättigheter.

Skyddsbe-teckningen ger inte markägaren rätt till någon ersättning, trots att marken de facto tas i gemensamt bruk. Det finns skäl att låta vårt domstolsväsende tolka planbe-teckningarnas förhållande till det grundlagstryggade egendomsskyddet.

Markägarnas rättsskydd och framför allt rätten att förvalta sin egendom hotas i flera av våra kommuner av generalplaner och inlösningar. Vissa kommuner har föreslagit och kommer att föreslå egna planbe-teckningar, vars syfte är att kringskära skogsägarnas möjligheter att bedriva normalt skogsbruk. Dessa planbe-teckningar innebär i många fall, att normala avverkningar kommer att underställas krav på kommunala åtgärdstillstånd.

Flera kommuner har numera börjat använda inlösningsförfarande på ett sätt som inte behandlar markägarna på ett rättvist sätt. De ersättningar som betalas vid tvångsinlösnung motsvarar i många fall inte alls den värdeökning som planläggningen kommer att medföra. Våra kommuner har planläggningsmonopol. Det innebär, att endast kommuner kan inleda planläggningsförfarande. Det innebär också, att kommunerna suveränt kan ta hem de vinster som planläggningen för med sig i form av värdeökning. Jag anser att markägaren borde ha en större rätt till sin andel av värdeökningen, i all synnerhet då tagandet av mark sker mot markägarens vilja.

====

Alldeles snart är våren åter här med allt vad det innebär. Då brukar det inte vara svårt att hitta framtidstro, men vi ska inte tappa humöret nu under vintern heller. Livet går vidare trots coronans framfart, trots att det ibland kan kännas lite motigt. Vi ska aktivt försöka hitta ljusglimtar och hjälpa varandra att se dem.

Med dessa ord förklarar jag SLC Nylands höstmöte 2020 öppnat.